

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик куни — 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

Муассислар: Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар кўмитаси, Болалар жамғармаси ва «Соғлом авлод учун» Халқаро хайрия жамғармаси

ОЛАМ ҚЎШИҚҚА ТЎЛСА...

М. Холбердиева туширган сурат

Инсон баъзан ҳеч ким беролмаган таскинни қўшиқдан, куйдан олади. Гоҳида шунчаки ҳиргойи қилинган қўшиқ ҳам сизни ўз оҳангига йўғалатади. Бейхитёр «унинг сеҳри нимада экан?» — деган савол ҳавлингиздан ўтади.

Биз бугун Илҳомжон билан суҳбатлашиш мақсадида у яшайтган «Катта Қўшиқ» маҳалласига кириб борганимизда бу сеҳрнинг жумбоғини тоғандек бўлдик.

Харакатингизга қараганда катта бир ишга қўл урган кўринасиз?

— Тўғри тоғдингиз. Шу кунларда гуруҳимиздаги йигитлар билан янги қўшиқлар устида ишлаяпмиз. Ёлкамизда катта маъсулият турибди. Худо хоҳласа апрел ойида концерт дастури орқали муҳлисларимиз билан дийдор қўришамиз.

Санъаткор учун катта саҳнага чиқиш ҳам муваффақият, ҳам синов. Сизга ҳам қарсак...

— Нима демокчи эканлигингизни тушундим. Менимча ҳеч бир санъаткор бунга бефарқ қарамаса керак. Агар у самимий бўлса албатта ёқади. Чунки қарсак санъаткорни илҳомлантиради. Лекин бизнинг муҳлисларимиз жуда ҳам зийрак. Агар айтган қўшигингиз ишонига бориб тегса, албатта унинг ҳам сизга жавоби бўлади.

Одатда, инсон тарбия сабогини оиласидан олади. Санъаткор сифатида шаклланишингизда оила аъзоларингизни қандай ҳиссаси бўлган?

— Биз оиламизда 3 уғил, 2 қизмиз. Онам — Мунаввар Қурбонова ўй бекаси. Отам — Шомурод Фармонов ҳам ҳаётда, ҳам санъатдаги устозим. Ўзлари шеър ёзиб, куй басталайди. Яхшигина санъаткор бўлганлар. Мана ҳозир эса ота-болалар биргаликда ижод қиламиз. Санъат йўли, машаққатли йўл.

Кўча-қўйда қўшиқларингизни ҳиргойи қилиб юрган кичкина Илҳомжонлар ижодида ҳам бефарқ қарамасангиз керак?

— Ўзим ҳали устозим учун шогирд бўлсам-да, яқинда рўй берган бир воқеани айтиб ўтишни лозим топдим.

Бир кун Анваржон исми 3 ёшли бола онасини уйимизга қўйрақ-қўймай етлаб келибди. Ўзи жудаёқ кичкина, лекин сеҳни ўтқир. Худди катта одамлардай фикрлайди. «Қани полвон бирорта қўшиқ айтиб беринг-чи», — десам, ўзим айтган қўшиқлардан айтиб берди. Кўнгирокдай овози-ю, ўзини туттиларди менга жуда ёқиб қолди. Мен Анваржонда катта бир истеъдодни кўрдим. Агар унга озгина эътибор берилса, келажақда яхшигина санъаткор чиқади.

Айтишларича, рашкнинг мингдан ортиқ тури бор экан. Агар мен сизга «саҳнани бегоналардан қизғонасизми?», — деб савол берсам, нима деган бўлардингиз?

— Саҳна фақат санъаткорниқигина эмас. Кимни иқтидори бўлса, хоҳ у актёр, хоҳ у созанда бўлсин, ўз ишини маромига етказса тан бермай иложим йўқ. Лекин санъат мактабини ўтамай, уни юракдан ҳис этмай туриб пала-партиш қўшиқ ижро этганлардан саҳнани қизғонаман.

Сиз кўпроқ қандай қўшиқлар ижро этишни яхши кўрасиз?

— Қўшиқ танлаш кўпроқ инсонни характери ҳам боглиқ. Мен халқ қўшиқларини янги оҳангда ижро этишни ёқтираман. Катта қўшиқларни ижро этиш бир мунча қийин бўлгани билан, халққа етиб боришни осон. Бундай қўшиқлар кишига ҳамisha маънавий озуқа беради.

... Илҳомжон Фармонов эндиgina 24 баҳорни қаршилади. Унинг юрагидида орзу-армонларнинг барчаси қўшиққа айланиб улғурганича йўқ. Тилагимиз, ўзбекнинг ҳар бир хонадонига Илҳомжоннинг қўшиқлари кириб бораверсин. Муҳаббатга ошно юраклар эса у ижро этган қўшиқлар оҳангидан ҳамisha безовта урсин.

НИГОРА ЙЎЛДОШЕВА

ЭЪЛОН

Газета ва журналлар

таҳририятлари диққатига!

Республика «Матбуот тарқатувчи» ёпиқ акциядорлик

жамияти ўзининг жойлардаги

дўконлари деворига вақтли

матбуот нашрлари номларини

реклама мақсадида шартно-

ма асосида ёзишни бошлади.

Бу тадбир вақтли матбуот

нашри халқ орасида танили-

шига ва тезроқ тарқатилиши-

га албатта ёрдам беради.

Бу ишни амалга оширишни

истовчилар идорамизга муро-

жаат этишларини сўраймиз.

«Матбуот тарқатувчи» ЁАЖ

Ўзбек оиласида отанинг номи улуг, унинг мактаби баланд. Ота—оила саркори ва керак бўлса халоскори ҳамдир. Ўз навбатида у оиланинг ҳар бир аъзоси учун масъул, яъни жавобгар шахс ҳисобланади. Кейин оила бежиз ота номи билан аталмайди. Бунинг замирида катта маъно ётади. Оила шаънига айрилган яхши-ёмон гап-сузлар энг аввало отага қартилган бўлади. Эл-улус муносиб фарзандни «отанига раҳмат», дея олқишласа, ноқобил ва безори фарзандни «падарингга лаънат» деб қарайди. Ота

ОДАМ БОЛАСИ БЎЛ!

тутган отанинг юзи элу юрт, халқи ва Ватани олдида ҳамиша ёруғ. Фарзандлари тарбияси устидан назорат урнатмаган, унга берафқ муносабатда бўлган ота бошига тақви лаънат ёғилиши турган гап. Тарихда бунга мисоллар кўп учрайди. Аммо мустақил Ўзбекистонимиз жаҳонга юз тутаётган, унинг дунёдаги нуфузи ортиб бораётган бир пайтда айрим оталар ўз

мишига лойиқ жазосини олиши шарт. Зотан, туғдирган эмас, балки тарбиялаган ота саналади. Қолаверса ўз пушти камаридан пайдо бўлган зурриятини турти йулга соломлайдиган одам ота деган улуг ва муқаддас номга лойиқ эмас.

Мен узоқ йиллар урта мактабда ўқувчилик қилдим. Айни пайтда имтиёзли нафақадан. Бешта фарзандим бор. Уларнинг тарбияси билан ҳар кун жиддий шугулланаман. Юриштириши, ўқиши, атрофидagi таниш-билишларига назорат қилиб тураман. Шундай қилмасам фарзандим қандайдир диний ва сиёсий оқимлар гуруҳига қўшилиб кетиши ёки енгил-елпи пул топиш учун ёмон йўللарга қириб кетиши мумкин. Мен фарзандларимга ҳамиша «Ота боласи эмас, балки одам боласи бўл», дея насихат қиламан. Бунинг учун энг аввало отанинг ўзи одам боласи бўлиши керак. Тарбиясиз ота тарбияли бола ўстиролмайди. Чунки эгри дарахнинг сояси ҳам эгри бўлади.

М. ЮЛДАШМАТОВ,
кекса педагог.
Андижон вилояти
Балиқчи тумани
Полвонкул қишлоғи.

Бугуннинг гапи

она муҳаббатга ҳам, нафратга ҳам фақат фарзанд орқасидан сазовор бўлади. Айниқса бола тарбиясида отанинг ўрни бекиқсидир.

Маълумки, ўзбек халқи болакон, серфарзанд халқ. Дунёда ҳеч бир халқ ўзбек сингари фарзандни суймайди, яхши қурмайди. Айниқса отанинг фарзандга меҳри баланд. Аммо шундай меҳрининг бир учиде қарх ҳам бўлиши керак. Холбуки, ота оилабонши экан, унинг ҳар бир аъзоси сўзсиз, унга итоат этиши шарт. Бундай тартиб-интизом урнатилмаган оила мустақкам бўлмайди. Вақти-соати келиб парокандаликка учраши табиий. Шунинг учун оила «жилови»ни маҳкам

фарзандлари «жилови»ни бўш қўйиб юборгани боис турли хил ноҳус воқеа-ҳодисалар рўй бериб, тинч ва осуда ҳаётимизга раҳна солиб турибди.

Хоразм вилояти Сармоя ДАН постиди содир этилган зурвонлик ҳақидаги хабарни эшитиб, беихтиёр «Сени туғдириб яхши тарбия беролмаган падарингга минг лаънат», деб юборганимни узим ҳам сезмай қолдим. Шу уринда юртбошимизнинг гапига юз фоиз қўшилсаман. Нима учун сифатсиз махсулот етиштирган деҳқонга ёки яроқсиз махсулот ишлаб чиқарган ишчига нисбатан қандайдир чора қўриладими, аммо тарбиясиз бола ўстирган ота жазоланмай қолиши керак. Албатта бундай ношуд оталар қил-

СУЯНГАН ТОҒЛАРИМИЗ БЎЛИШСИН!..

Фарзанд тарбиясида оталар масъулиятли эканлиги ҳақидаги Президентимизнинг фикрларини барча юртдошларимиз қатори мен ҳам жондимидам қабул қилдим. Шу уринда ёшлигимда узим гувоҳ бўлган бир воқеани эсладим.

Пахта терими қизгин кетаётган куз кунларининг бирида отам билан Чирчиқ шаҳрида яшайдиган акамниқига меҳмонга келгандик. Акамнинг етти нафар ўғли бўлиб, шулардан учтаси пахта теримига кетишган, бунга ҳам бир ойдан ошган экан. Акам эса буларни бамайлихотир сузлаб отамга чой узатарди. Акамнинг ҳали уларни бориб қурмаганлигини эшитган отам, дарҳол дастурхонга фотиҳа ўқиб уринларидан туриб кетдилар. Акам билан шу заҳотиёқ Оққўрган туманидаги «Озод» колхозига жиянларимни олдида боришди. Уларнинг яшаши жойлари, соғлиқларидан хабар олишди. Сунг муаллимлари билан суҳбатлашиб, уларга ҳам баъзи ўғитларини бериб, тунда қайтиб келишганди.

Шу воқеадан кейин акам етти ўғлининг ҳар бирининг қадамини серғаклик билан кузатадиган бўлдилар. Фарзандлари ҳам келгусида ҳавас қилгудек йигитлар бўлиб воғга етишди. Ҳозир ҳаммаси уйланиб, бола-чақали бўлиб кетишган. Ўз навбатида улар ҳам фарзандларига қаттиққўлликлар билан бошқа жиянларидан ажралиб туришади. Энди билсам отам, ёшлари анчага борган юмшоққўнгилли акамни қойиб тугри иш қилган эканлар.

Юртбошимизнинг куйиниб айтаётган сузларини эшитганимда уларнинг маъноси нақадар катта эканлигини яна бир бор ҳис этдим. Эзгу умидлар билан ўстиратган фарзандларимиз яхши кунларимизда қувончимизга шерик бўлишсин. Мусибатли дамларимизда эса мадақдоримиз, суянган тоғларимиз бўлишсин.

Х. УСМОНОВА,
Тошкент шаҳри

«ЧЕКМАСДАН ЁШЛИК ГАШТИНИ СЎР»

Ёшлар уртасида гиёҳвандлик, чекиш, ичиш сингари инсон ҳаёти ва саломатлиги учун қони зарар бўлган иллатларга қарши жойларда қўллаб тарғибот-ташвиқот ишлари, тадбирлари ўтказилмоқда.

Кўни кеча Республика «Оила» илмий-амалий марказида «Чекмасдан ёшлик гаштини сўр» дастури асосида анжуман ўз ишини бошлади. Ушбу анжуман Ўзбекистон — Бритиш-Американ Тобакко қўшма

корхонаси, Республика «Оила» илмий-амалий маркази, Ўзбекистон ёшларининг «Қамолот», «Маҳалла» жамғармалари ташаббуси билан ўтказилмоқда.

Дастурдан кузланган асосий мақсад оила, мактаб, маҳалла ҳамкорлигида жамиятга маънан етук, жисмонан соғлом шахсларни етказиб беришдан иборат.

Анжуман ўз ишини давом эттирмоқда.

Н. РАҲМОНОВА

• Бир хат изидан

МЕҲНАТ ВА МАНФААТ

Самарқанд вилояти Ургут туманидаги Амир Темур жамоа ҳужалиги ҳудудига қарашли «Савгон» қишлоғида яшовчи, меҳнат фариши Темур бобо Умировнинг тахририятга йўллаган шикоят хатидан:

«Бизнинг жамоа ҳўжалигимизда оилавий ижара усулида меҳнат қилиш ташкил этилган бўлиб, ҳар бир оила учун ўртача миқдорда 30-35 сотихдан ер ажратиб берилган. Бу ерда асосан тамаки етиштирилади.

Ҳўжалигимиз давлатдан, газ ва электр энергияси идораларидан қарздор. Шунингдек, деҳқонларга меҳнат ҳақини ўз вақтида беролмаётим. Бунга асосий сабаб эса тамаки таннархининг арзонлигидир».

Яқинда биз мазкур хат юзасидан хизмат сафарида бўлдик. Хўжаликда икки мингга яқин ижара-чи бор. Уларга имкониятига қараб ер тақсимлаб берилган. Хўжалик билан ижарачилар ўртасида меҳнат шартномаси тузилган бўлиб, унга қўра ҳўжалик деҳқонни зарур техника воситалари, ўғит ва сув билан таъминлаши керак. Бироқ техника етишмайди, мавжудлари ҳам эскирган, анқироги, хизмат муддатини ўтаб бўлган. Устига устак эҳтиёт қисмлар ҳамда ёқилғи-мой махсулотлари қиммат. Уларни ҳарид қилиб олиш қийин, хўжаликнинг моддий таъминоти кўтармайди.

Маълумки, тамаки етиштириш сермахқақат ва серташвиш иш. Бу жуда кўп меҳнат талаб қилади. Мутахассисларнинг айтишича, тамаки етиштириш учун 276 иш тури бажарилади. Бунинг қарийб юз фоизи қўл меҳнатида тугри келади. Тамакичиликда аёллар ва болалар асосий ишчи кучи ҳисобланади. Ерларни шудгор қилиш, эгат тортиш каби ишлар техника ёрдамида бажарилади, холос. Бу тармоқда деҳқонга қанот бўладиган замонавий техникаларга эҳтиёж сезилиб турибди. Айни пайтда эса ижарачи хўжалик балансида турадиган техника воси-

таларидан пул тулаб фойдаланади.

— Яширининг ҳўжати йўқ. Икки-уч йилдан бўён аҳвол шу. Хўжалик техникадан ёрдам бермайди. Фақат ёнимиздан ёллаб ишлатамиз, — дейди Шодмонкул Дилмуродов.

Ҳа, кекса ижарачининг гапи ҳақ. Тамаки шундай экинчи, уни ун беш йигирма кун ичида экиб тугатиш керак. Иш тигиз, фўрсат ганимат дамда деҳқон техникага таянади, албатта. Йўғасам, имкониятни қўлдан бой бериб қўйиши турган гап. Бунақа пайтда деҳқон сарф-ҳаражат ҳақида эмас, балки ҳўсил тақдири тугрисида кўпроқ ўйлайди. Тамаки етиштириш жараёнидаги бундай аҳвол бутун мавсум мобайнида давом этади. Экин-тикиндан кейин қатор ораларига ишлов бериш, ўғитлаш каби бевосита техника ёрдамида бажариладиган ишлар борки, уларнинг ҳар қайсиси учун деҳқон алоҳида ҳисоб-китоб қилмасдан иложи йўқ. Лекин булар ҳаммаси эмас. Балки хамир учидан патир холос. Тамаки ҳўсилини йигиб-териб олиш ва топшириш даврида деҳқоннинг юмуши ҳамда ташвиши янада ортади. Энг катта муаммо тугилади. Транспортига зориқиш пайдо бўлади. Шўбҳасизки, хўжалик ёрдам бермайди. Бутун ойғирликни деҳқоннинг узига ташлаб қўйиб ўрганиб қолган. Шундай пайтларда транспорт вази-фасини эшак-арава ўтайди. Хўлас, тамаки етиштиришдаги меҳнат ҳаражатларининг қирқ фоизи деҳқон гарданига тугишади. Бу мутахассисларнинг аниқ ҳисоб-китоблардан сунг чиқарган ҳўлосаси. Аммо ма-шаққатли меҳнат эвазига яратилган тамаки махсулотига белгиланган таннарх жуда ҳам арзон. Хаттоки, махсулотга кетган сарф-ҳаражатни қоплашга етмайди. Очилини айтганда, тамакичилик ўзини ўзи оқламайдиган тармоққа айланиб қолди.

Масалан, бир килограмм биринчи навли тамакиннинг таннархи 140 сўм қилиб белгиланган. Шундан 60 фоизи ер, техника, сув ҳақи учун чегириб қолинади. 40 фоизи деҳқонга берилади. Демак, деҳқонга бир килограмм биринчи навли тамаки учун 56 сўм пул тўланапти. Тамаки таннархи навиға қараб ҳар хил белгиланади.

— Тамаки таннархини ошириш ЎзБАТ ташкилотига боғлиқ, — дейди Амир Темур жамоа ҳўжалиги раиси. — Бу ташкилот билан ҳўжалик уртасида ҳар йили шартнома тузилади. Одатда, меҳнат шартномаси йил бошида тузилиши керак. Лекин ЎзБАТ бундай қилмайди, узига қўлай фўрсатни қўтади. Қачонки, тамаки ҳўсили пишиб етилганда шартномага имзо чекади. Сотиб оладиган махсулотининг миқдори ва нархини белгилайди. Унгача пайсалга солиб юраверади. Шундан кейин деҳқон ноилож махсулотини топширишга мажбур бўлади. Чунки унга пул зарур.

— Хўжаликда нега бу борадаги режа бажарилмади?

— Бунинг сабаби оддий ва жўн. Таннарх арзон бўлгани учун ижарачилар ҳўжаликка шартномада қўрсатилган миқдорда тамаки топширмадилар. Шундан кейин режа барбод бўлди. Ҳўзир аҳолида 1000 тонна тамаки бор. Нарх кўтарилса сотишни мўлжаллаб турибди. Қолаверса, ЎзБАТ утган йил ҳисобидан 129 миң сўм ҳўжалик пулини ҳалигача беролгани йўқ.

— Нима учун?

— Сабаби, шартнома муддати тугади.

Бу йилга шартнома тузишга эса аҳолида хоҳиш йўқ. Чунки таннарх паст.

Албатта, ҳар қандай меҳнатнинг замирида манфаат ётади. Манфаат

инсонни ҳаракатга келтиради, уни яратувчанлик ва бунёдкорликка давбат этади. Агарда моддий манфаатдорлик бўлмаса, деҳқондан меҳнат талаб қилиб бўлмайди. Ваҳоланки, тамакичиликда махсулот етиштирувчидан қўра уни қабул қилиб олувчининг моддий манфаатдорлиги кўпроқдир. Хаттоки юз чандон ортиқ дейиш ҳам мумкин. Масалан, деҳқон бир килограмм тамаки учун 40-50 сўм атрофида пул олади. Холбуки, бир килограмм тамакидан 50 кўти сигарет ишлаб чиқарилади. Бир кўти сигаретнинг ўртача 70 сўмдан сотилишини инобатга олсак, бир килограмм тамаки ЎзБАТ ташкилоти учун 3.500 сўмга тугишади маълум бўлади. «Сув келтирган хору қўза синдирган азиз», деб шунга айтишса керак-да.

ЎзБАТдан ташқари «Нарзия» ва «Яшил олтин» ташкилоти ҳам тамаки қабул қилиб олади. Булар рақобатчи ташкилотлар сифатида ташкил топган бўлса-да, аммо фаолияти чекланган. Кўп миқдорда махсулот олиш имконияти йўқ. Қолаверса, ҳисоб-китобни ҳам вақтида қилмайди. Тамаки таннархини 20 сўм ошириб қўйгани учун кўпчилик махсулотни «Нарзия» ташкилотига топширган эди. Лекин ҳали-ҳанузгача пулини ололмапти.

Хўлоса ўрнида шўни айтиш керак. Тамакичиликда ечимини топмаётган муаммолар кўп. Энг муҳими эса тамаки таннархини кўтариш ва шу орқали моддий манфаатдорликини оширишдан иборат. Шунда деҳқоннинг қўсаси оқаради, бири икки бўлади. Зеро, деҳқон бой-бадавлат бўлса, мамлакат обод, юрт фаровон бўлиши шўбҳасиз. Лекин ҳўла дегани билан оғиз чўчимайди. Бу борада ЎзБАТ ташкилотидан нажот кўтмасдан вилоят, туман ва ҳўжалик раҳбарлари ташаббус қўрсатишлари, тамакичиликдаги мавжуд аҳволни яхшилаш чора-тадбирларини қўришлари ҳам зарур.

К. ТОШМИРЗАЕВ

КУЁВ ИЗЛАГАН СОВЧИЛАР

Дунёда бир касб бор, бу касбни эгаллаган киши кексайган вақтда ҳам ундан кеча олмайди, бошқа касблар бундай эмас. Бу касб журналистикадир.

Ешим 80 га яқинлашиб қолди. Кечалари уйкум қочган, ёшлигимни, айниқса, 30-йилларда ва ундан кейин халқ бошига тушган қийинчиликларни эслайман. Улар ҳақида булган воқеаларни ёзиб юрагимни бушатгим келади.

Оила шажарамизни аниқлаш вақтида бир қизиқ воқеага дуч келдим. Бувам Йулдошбой уйланган вақтларида 15 ёшда бўлиб, буюм Ойқарам 20 ёшда булган эканлар. Турмушлари яхши, тинч-тотув кечибди. Буюм Ойқарам ҳожи буви номи билан машҳур булган эканлар. Бу қизиқ воқеани ургандим ва қаламга олишга ҳаракат қилдим.

Бундан 100 йиллар аввал Тошкент шаҳрининг Сағбон даҳаси, Қўнгирот кучасидаги катта бир хонадонда Мирсалимбой туяқаш савдогар яшарди. Унинг 5 ўғли ва биттагина кенжаси бўлиб бор эди. У ҳар йили эрта кўкламда идиш-товоқ, кийим-бош, от-улов асбоблари ва тақинчоқларини 5-6 туяга ортиб энг олис чўлларга йўл олarkan.

Бу молларни ёғ, тери, дон, гушт ва бошқа нарсаларга алмашиб олиб келар эканлар. Баҳорда жунаган савдогарлар кеч кузда қайтаркан. Мирсалимбой 10-15 йил шу иш билан шуғулланиб шаҳардаги йирик бойлар қаторига ўтиб олибди. 5 ўғлини оброули хонадонлардан уйлантириб, қўнчиликка танилибди. Мирсалимбой бир куни яна сафарга ҳозирлик қураётганида хотини Ойшабону шундай дейди:

— Дадаси, утган йили Ойқарамга яхши жойдан совчилар келган эди. Сиз сафарда булганингиз туфайли уларга аниқ жавоб бера олмадик. Жавобини бу йилга ваъда қилган эдик. Балким яқин уртада келиб қолишса ажаб эмас. Бу йилча сафарга бормай турсангиз, ахир қизингизни ҳам уйланг — 20 га кириб қолди-ку...

Хотинидан бу сўзни эшитган Мирсалимбой гарчи айб узида бўлса-да, хотинига дағдаға қилиб деди:

— Қизинг 20 га борганини энди билдингми, нега шу пайтгача индамай келасан?

— Совчилар энди кела бошлади, а. Бу йил тезда узатмасак «қариқиз» номини олиб қолади.

Мирсалимбой бироз уйлади чоғи, ваҳоҳатидан тушиб хотинига деди:

— Бўпти, бу йил менинг уримга бош бўлиб катта ўғил Уроз боради. Сен мени олдингга синглинг Ойхуморни ва катта келин Хуринисони чақириб кел.

Улар тезда етиб келди ва бойнинг айтган сўзларига қулоқ солиб турди:

— Ҳозир иккаловинг утган йили совчиликка келганларни аниқла, агар

тўйи бўлиб утган бўлса, Себзор даҳаси бўйлаб суриштиринглар. Уйланмоқчи булган, аммо иложини тополмаётган бирорта камбағалроқ яхши хонадонни топинглар, тезда Ойқарамни узатиб юбораман.

Ойхумор билан Хуринисо паранжини кийишқ ёпишиб 2-3 кун маҳалла бўйлаб куёв излашга тушишди. Чўнқи аввалги йил совчи бўлиб келган уйлани бўлган эди. Ниҳоят учинчи кунни Ҳазрат Имом номли маҳалладан қосиб-чилик билан кун кечирувчи Наврузбой

сўзлаб юрманглар, рози бўлса бўлди. Мирсалимбойнинг тўй бошлаш хабари бутун маҳаллага тарқалди.

Ҳамма тўй маросимлари Мирсалимбойнинг уйда бўлди, фақат охириги кунни қизни қудаларнинг уйига қузатиб қўйди. Орадан бир кун утгач, учинчи кун Ойқарамнинг чарлари бўлиб 50 га яқин хотин-халаж ва юзлаб маҳалла аёллари йиғилди. Ойқарамнинг тўйи эл оғзига тушиб жуда яхши бўлиб утган бўлса-да, аммо келин 15 ёшли Йулдошбойни менсимай, чарлар кунни йиғ-

исмли камбағал бир хонадонга кириб унинг 15 яшар ўғлини (ёш бўлса-да новча йигит эди) муносиб қўриб қизимизни сизларга берамиз, деб ваъда қилишди. Хонадон бошлиғи Наврузбой ва хотини Мулоим ҳола «ҳали углимиз ёш, тўй қилишга қўрбимиз етмайди», — десалар ҳам совчилар: «Бу ёғини бой отангиз бўйнига олади, фақат сизлар рози бўлсангиз бўлгани», деб гуё фотиҳа қилишгандай ҳисоблаб розилик белгисини ҳам ташлаб кетдилар. Иш битганидан хурсанд булган Ойхумор билан Хуринисо Мирсалимбойга топган хонадонини мақташди:

— Биз шундай хонадонни топдикки, Ойқарам у ерда яйраб, яшнаб кун қуради. Фақат бечоралар утган йили қизларини узатаман деб, ҳатто сизир-бузоғини ҳам сотиб юборган экан.

— Ҳа, бўпти, майда-чуйда гапларни

лаб куёвниқига бормасликка ҳаракат қилди, дод солиб галва қутарди, аммо Ойқарамни алдаб дейишди:

— Сен ҳозирча 1-2 ой яшаб қўргин, кейин дадамга тушунтириб сени олиб кетамиз. Ҳозир галва қутарсанг маҳаллада сенинг ҳақингда ёмон гаплар бўлади. Отанг чидаи олмай сени тинч қўймайди. Шу сабабли сабр қилсанг яхши бўлади, — деб бир амаллаб куёв уйига қайтаришди.

Мирсалимбойнинг уйда бир говмиш сизир бўлиб, уни фақат қизи соғар эди. У узатилгач, сизир ҳеч кимни яқинига йўлатмай тепкилай бошлади. Чарлар кун Ойқарамдан илтимос қилдилар. «Сизирингизнинг узинг соғиб қур-чи, у ҳеч кимга соғдирмай қўйди», — дедилар. Ойқарам дарров кийимини узгартариб сизир олдиға борди. Жонивор сизир хурсанд булгандек яланиб, Ойқарамга талпина бошлади, гуё

Оила шажараси

«соғиб ол» дегандек икки овғини кериб турди. Ойқарам бирпасда бир пақир сутни соғиб олди. Бунни эшитган Мирсалимбой қизининг кетидан сизир-бузоқни ҳам бир болага етаклаб юборди. Сизир ҳақиқатан ҳам серсуг бўлиб, еб-ичишдан ортганини қатиқ қилиб гузарга чиқариб сотишарди. Шу туфайли рўзгор анча яхшиланиб қолди. Бундан ташқари уларга яқин бир кичик ҳовлида Бўстон буви (доя буви) ёлғиз ўзи яшарди. Ёлғиз қизи Қоплонбек деган қишлоққа келин бўлиб тушган эди. Ёш болали булгани туфайли ойда бир марта шаҳарга арава билан тушганда куёви олиб келарди. Бошқа вақти унга қаровчи йўқ эди. Аммо кампир Себзор даҳаси бўйича доя буви булгани туфайли обрўси баланд эди. Ҳар кун 5-6 та аёллар келиб узини ёки боласини қурсатиб кетар, келган аёллар албатта кампирни йўқлаб яхши, юмшоқ гушт, сомса, юпка, ширмой нон, новвот каби егуликлар билан йўқлаб турарди. Албатта, бир ўзи бу нарсаларни ея олмас, шу туфайли келган нарсаларни Наврузбойнинг хотини Маҳинисога берарди, «тортинмай еб-ичинглар, ҳаммаси покиза овқатлар», дерди. Албатта бундай овқатларни Наврузбой ва Йулдошбой ҳеч тортинмай ер эдилар. Ойқарам бу хонадонга келгач, кампирга раҳми келиб, ўзи қарайдиган бўлиб қолди. Бир кун Бўстон буви Ойқарамга узини доячилик касби ҳақида гапиратиб, унга тикилиб қарайди ва бўйинда булганга ўхшайди қизим, деб қолади. Ойқарам «йўғ-э» деб уялган бўлади. Аммо доя буви алдаб, сулдаб уни синчиқлаб қуради, сунг қайнонаси Маҳинисога келиннинг бўйида бор деб тайинлаб, оғир юк қутармасин деб маслаҳат берди. Сўхбат орасида Бўстон буви бир нарсани илтимос қилди:

— Болам, мен қариб қолдим, касбимни мендан кейин сен олиб борсанг, чўнқи қизим олдингга қўп келолмайди. Сен анча билимдон, ақли аёл қўринасан, мен сенга доячилик касбини ургатаман ва фотиҳа бериб кетаман.

Ойқарам қулиб деди:

— Мен уқиган эмасман.

— Дидинг яхши, ёдлаб олсан. Бу касб дунёда энг савобли, ахир дунёга қўз очиб келаятган инсонни авайлаб туғдириш, соғлом бўлиши учун ёш аёлларга насихат қилиб бориш жуда зарур.

Ниҳоят Ойқарам Бўстон бувидан доячилик касбини ургана бошлади. Орадан 2 ой утгач Бўстон буви қазо қилади. Насихатига қўра унинг маъракасини Наврузбой ўтказди ва унинг уйи Наврузбой ихтиёрига ўтади. Орадан 5 ой утгач Ойқарам қиз туғайди ва унинг исмини устозининг ҳурмати учун Бўстонийа деб атайди.

Ҳамидаулла ЙЎЛДОШЕВ,
фахрий педагог

КУЧАДА ҚОЛГАН ОИЛА

Биз тақдир тақозоси билан уй-жойсиз қолдик. Яшаш жойимиз аниқ бўлмагани боис паспорт режими бўйича муқим бир манзилда рўйхатда турмаймиз. Бўйига етиб келаятган қизим касалманд. Оилавий аҳволим ҳақида Бухоро шаҳар ҳокими номига ариза ёзиб ташлаганимга салкам бир йил бўлаяпти. Шундан буён овора-сарсонман. Ҳокимликда ариза-хотимини эшитишни хоҳламайдилар. Неча марта қабулда бўлдим. Ҳокимнинг уринбосари ариза-хотимини тинглашга рўйхуш билдирмади. Аксинча, «Пулингиз бўлса, ётоқхона берамиз», дея совуқкина жавоб қилди қўйди! Бизда пул қайёда дейсиз. Қизимга ҳунар билим қоридан бериладиган пулга ашаймиз. Шаҳар прокуратураси, ИИБ ходимлари оиламизнинг аҳволидан хабардор. Аммо ҳеч қандай ёрдам беришолмайди. Бу масалани фақат ҳокимият ҳал қилишини айтишади.

Албатта, инсонга уй-жой керак. Бусиз яшаш қийин. Шу ҳақда уйлалвериб охири соғлигимга путур етди. Ишқилиб, бахтимга қизларим омон бўлсин. Кунимга шулар яраяпти. Энди ҳамма умидим сизлардан, мени ноумид қолдирмайсизлар деб уйлайман.

Мунаввар САФАРОВА,
Бухоро шахри

Сирдарё тумани «Янги ҳаёт» ширкатлар уюшмаси 1-май кўчасида яшовчи аҳолини ҳамон тоза ичимлик суви муаммоси уйлантирмоқда. Тўғри, бу ерда ичимлик суви бор. Аммо 1997 йил 14 мартдаги виллоят санэпидстанцияси бактериологик лабораторияси текшируви натижасида унинг истеъмол қилишга яроқсиз эканлиги аниқланган. Бундан икки йил олдин эса бизнинг кўчада Бахт шаҳар «Марказий Осиё» корпорациясига дала ҳов-

«Марказий Осиё» корпорацияси ва «Узмахсуссүв чиқариши» Сирдарё кўчама жамланмаси саёйи ҳаракати туфайли кўчамизда янги сув минораси урна-тилди. Лекин аҳолини тоза ичимлик суви билан таъминлаш муаммоси ҳамон ўз ечимини топмай келмоқда.

Биз бу масалада бир неча марта туман, виллоят ҳокимиятига, Ўзбекистон телевидениесининг «Ассалом Ўзбекистон» ахборот-мусиқий курсатувиға Ўз-

ЯХШИ ОТГА БИР ҚАМЧИ...

ли қурила бошлаганди. Шу баҳона кўчамизда янги сув минораси урнатиш ва чиринган қувурларни янгиллашга қарор қилинди. Бунинг учун кўчамиз аҳолиси 700 метр полиэтилен қувур сотиб олиши керак эди. «Марказий Осиё» корпорацияси дала ҳовлиси ҳудудига тоза ичимлик суви олиб келиш имкониятига эга бўлса-да, аммо ундан нарёғига қафолат бермасди. Сабаби, ҳудуд бошқа. Шунга қарамадан корпорация агарда аҳоли қувур сотиб олса, бошқа барча харажатларни ўз ҳисобидан қоплашини маълум қилади. Бу масалада «Янги ҳаёт» ширкатлар уюшмаси раиси Мухтор Амуртоевга мурожаат этсак, «Уюшмамиз санация қилинди. Ҳамма нарсаларни бошқатдан бошляп-миз. Қурилиш ишларига маблағимиз йўқ», деб жавоб берди.

ма равишда мурожаат этдик. Барча хатларимиз виллоят ҳокимлигига текшириш учун юборилди.

Виллоят ҳокимлиги, қишлоқ ва сув ҳўжалиғи бошқармасидан келган текширувчилар эса масалани ими-жимиди урганишди. «Маблаг йўқ экан», деган баҳонадан нарга ўттишмайди. Қисқаси, қувур сотиб олиш учун туман ва виллоят ҳокимлиғи ҳокимийлик қилмаслиғига қўзимиз етиб турибди. Лекин чиринган ва занглаган пулат қувурлардан сув ичаётган аҳоли уртасида турли юқумли касалликлар тарқалмаслиғига маҳаллий раҳбарлар қафолат беролмайди-ку!

Ушбу мактуб газетда босилгандан кейин бирор ижобий ўзгариш бўлса ажаб эмас. Зеро, яхши отга бир қамчи кифоя, дейдилар.

Бир гуруҳ аҳоли номидан:
Қаҳҳор ҚўШМАТОВ

ҲАЛИ ҲАММАСИ ОЛДИНДА...

«Ўтган умримۇ қадримга ачинаман» — 10-сон

Менинг назаримда Сиз барча ҳолатда хатоликка йул қўйгансиз. Инсон гузаллигини ташқи кури-нишдан излаганингиз Сизнинг энг биринчи хатоингиз. Унинг салобатидан, ойдек куринишидан тугил-лик қолгансиз. Айни вақтда узин-гиз танир экансиз. Шундай бўл-гач, қўли-қўлингизга тегиши билан ток ургандек сесканиб кетишингиз жоиз эмас. Бу сизнинг кейинги хатоингиз. Борди-ю эрингизнинг, оиласи аъзоларининг феъл-атвори ёмон бўлса, уни яхшилашга инти-лишингиз керак эди. Бу уринда узингиз айтгандек тилғламалик қилишга ҳожат ҳам йўқ. Турмушин-гиз ўхшамади. Ажрашдингиз. Юракни кенг қилиб унга омад ти-ланг. Уни қайта уйланганлигига асабигизни бузишингиз ҳам ха-то. Қайнонанингизни «Ҳаддан зиёд пасткаш эдилар», депсиз. Ҳол-буки қайнона ҳам она-ку! Унинг ҳам кўнглини қўмаштишга инти-лиш керак эди. Булар ҳаммаси ў-кинчи гаплар. Эндиги қиладиган ишингиз энг аввал тушқунлик кайфиятидан қўтилиб олинг. Бунга барча асослар бор. Ёлғиз эмас-сиз. Ота-онангиз, олтига жигарин-гиз, ҳамкасбларингиз, қўни-қўшни-лар, қавм-қариндошларингиз ора-сидасиз. «Кўп китоб ўқийман», деяпсиз. Унда ҳаётда ҳамма на-рса нисбийлигини тушуниб олган-дирсиз. Шоир айтганидек: «Бугун-ги шодликда кечаги ғамдан гапир-манглар». Ҳали ун гулидан бир гу-ли очилмаган Сиз каби ёш, нав-қирон аёл турмуши ўхшамаганли-ги учунгина тушқунликка тушмай,

балки ҳаётнинг янги қирраларини кашф қилиб, янги қўқчиларни за-бт этиб, ҳамма хавас қиладиган янги оила қуриш учун астойдил интиломоги керак. Атрофга разм солиб қарасангиз, баркамол йи-гитлар кўп. «Жон чекмасан жоно-на қайда», — дейди халқимиз. Севгини қўтиб утирмайдилар. Сев-ги томон Сиз биринчи бўлиб қа-дам ташланг. Журъатлироқ бўли-нг. Одамларга ишонинг. Уларнинг орасида яхшилари кўпчиликини ташкил қилади. Одамови бўлмаг. Мамлакат миқёсида улкан ишлар амалга оширилаяпти. Ўз ҳиссан-гизни қўшинг. «Одам тафтини одам олади», — дейишади. Сиз одамлар билан биргаликда хурса-нд бўлишга, уларнинг дардига ҳамдард бўлишга уриниб қўринг. Ўз дардингизни унутиш учун ўзга-лар дардига малҳам бўлинг. Бал-ким Сиз атрофингиздаги одам-ларнинг сизникидан ортиқроқ, чу-қурроқ дардга, мусибатга мутоало эканликларини билмасангиз ҳам керак.

Менинг назаримда Сиз шу пайт-гача узингизнигина уйлаб, узингиз учун яшаб келгансиз. Энди узин-гизни унутиб, ўзгалар билан бир-галикда, ўзгалар учун яшашга ҳа-ракат қилинг. Савоб ишларни кў-роқ қилинг. Шунда кўпчилик ду-соига сазовор бўлиб, ишларингиз юришиб кетади. Худо хоҳласа, аждоғи оиланинг бекаси бўлиш бахтига мушарраф бўласиз. Ҳали ҳаммаси олдинда.

Ҳамдам ТҮЙЧИЕВ

ЙИҒЛАМАНГ ҚИЗЛАР, БАХТ СИЗНИКИ

- «БОР ЭДИМ МЕН ДУЊДА, БОРЛИГИМНИ БИЛМАДИНГ» — 47-сон
- «ЯРАТГАНДАН БАХТ СҮРАЙМАН» — 49-сон

Бу мақолаларни ўқиб жуда таъсир-ландим. Ана шу замонамиз қаҳрамон-лари ва шуларга ўхшаш юзлаб минг-лаб қизларнинг турмуш тарзлари, яъни тақдирлари мени ҳам ҳаяжонга солди ва қўлимга қалам олишга маж-бур бўлдим.

Сизларга ўхшаш, сизлардан катта ёшдаги қизларни жуда кўплари билан учрашганман, суҳбатлашганман.

Сизларни замонамиз қаҳрамонлари деб атамоқданман. Чунки сизлар би-ровнинг оиласига кўз олайтираётга-нларингиз йўқ, кўнглингизда ёмон-лик, бузуқ ният йўқ, сизлар меним-ча, мактабда аъло баҳолар билан ўқигансиз, меҳнат қилмоқдасиз. Қа-лбларингиз гузал, ёзган сатрларин-гиздан маълум, аввало «Аллоҳни» та-нир экансиз. Сизларнинг ниятингиз, ҳолис, пок. Инсон тақдири сирли, Яратгандан ўзга ҳеч ким билмайди. Кимга, қандай инсонга турмушга чи-қиш, уйланиш, фарзанднинг уғил ва ё қизлиги, қачон ўлиш ва бизга маъ-лум бўлмаган жуда кўп нарсалар фақат Аллоҳга аён.

Шунинг учун биз бахтни фақат Ал-лоҳдан кутамиз. Бунинг учун унинг буйруқларини бажаришимиз шарт. Ҳалол меҳнат қилишимиз, илмлари-мизни тақомиллаштиришимиз, ҳалол яшашимиз шарт. Муҳаммад пайғамба-римиз «Бешикдан то қабрғача илм изла», деб бекхиз айтмагандлар.

Мен билган қизлардан бири врач — 27 ёшда эди. У тушқунликка ту-шиб қолган, юзларида ҳорғинлик се-зиларди. Суҳбатлашсам, турмушга чиқмаган экан. Бир уйлانган йигит билан танишганини, турмушга чиқ-моқчи эканлигини айтди. Мен, узин-гиз, йигит ва унинг турмуш уртоғи-ни бахтсиз қилмасдан сабр қилинг,

йилмингизни давом эттиринг, дедим. Қиз сабр билан аспирантури давом эттирди. Яна таътил пайтида ҳунар урганди. Ҳеч қанча ўтмай уйланмаган йигитга турмушга чиқиб кетди. (Пах-табоддаги воқеа)

Яна Тошкентдаги стоматология фа-культетини битирган 30 ёшли врач қиз уйланмаган йигитга турмушга чиқ-қан. У қиз ҳам узоқ йиллар узига маъқул келадиган йигитни кутган. Хо-зир бир қизлари бор. Жуда турмуш-лари ширин (Фарғонадаги воқеа).

Тошкентда 27 ёшли медицина ҳамшираси 40 ёшли уйланмаган йи-гитга турмушга чиққанлигидан, турму-ши фазиллигидан фахрланиб юрган-ди.

Бундай сабрли қизларимиз, мард йигитларингиз жуда кўп. Одамлар ҳар-қил гап сузлар қилишаверади. «Бур-гага аччиқ қилиб қўрангни ёндир-ма», деган мақол бор.

Тақдирга тан бериш керак, ун-дайларга қўлоқ солмаслик лозим. «Яхши ният қилганлар муродиға ета-дилар», иншооллоҳ. «Утирган қиз ў-рини топади».

Лекин, сабр қилмаган, енгил оёқ-лар ҳам топилади орамизда. Уқияр-ман деб, шарманда бўлиб юрганлар қанча...

Покиза, меҳнатсевар, ширин суз, ҳалол бўлсангиз албатта бир кун бо-шингизга бахт қуши қунади. Уша бах-тни учириб юбормай, маҳкам ушла-сангиз, бас.

Покиза қизларга, покиза йигитлар-ни Аллоҳ Қуръонда ваъда қилган. Аввал йилида барча қиз-йигитларга юксак бахт тилаб:

Р. ХОЖИЕВА,
Қувасой

ИЛМУ ҲУНАРГА МЕҲР БОҒЛАНГ

«БОШИ БЕРК КҶЧАДА ТУРИБМАН» — 7-сон

Бу мақолани ўқиб, 16 ёшли қизга наф-ратим ортди. Ҳойнаҳой бу гапларим ким-ларгадир эриш туройди, шундай бўлса ҳам, «Бир қизга етти қўшни ота-оналик қилад» деган нақлга суянган ҳолда унга айтадиган сўзим шундай:

Қизим, менинг ёшим 70 да. 9 фарзан-дим, 37 набирам, 9 та абирам бор. Худо-га шукрлар бўлсинки, ҳаётимдан нолийди-ган жойим йўқ. Сиз менинг набирам тен-ги экансиз. Сиз ҳали шовилманг қизим, агар буюви-оналарингиз бўлса ушларга маслаҳат қилинг, сиз ҳали 16 да — айнан илм ва ҳунар урганиб ҳаётга тайёрланаёт-ган ёшда экансиз. Бу ёшда ҳали севгин-гиз нималигини фарқлай олишини билмайин, енгилтақ йигитларга алданиб қолганлар қанча. Бу беандишалик эвазига қанчадан-қанча оилалар бузилиб, қанча гудаклар ти-рик етим бўлиб қолмоқда, қанча чақалоқ-лар ҳазисизлик қўрбони бўлмоқда. Қизим, исмингизни айтишга уялибми, қўқибми Н. деб ёзисиз. Ҳалиям сизда ўзбекона ҳа-дан заррача бўлса-да бор экан. Шунисига ҳам шукр. Мен бир нарсасига ҳайронман — илгари қизларга совчи келса улар билан қуришгани ҳам зўрга олиб чиқар эдик. Фо-тиҳа бўлгандан кейин ота-оналарга қури-гани ҳам уялишарди. Энди нима деб уйла-шингиз билмайсан киши. Қарангки, ун ол-ти яшар қиз уялмай-қетмай икки болалик Эркин исмли йигитни севиб қолса... Мени-нг шу қизга айтадиган гапим — «Қизим, қадамингни уйлаб боссанг ёмон бўлмас эди. Қиз болани иффати, ҳаёси, андиша-си бўлмас экан, оилада ҳам, жамиятда ҳам хор бўлади»... Эркинга айтадиган сўзим: «Ўғлим, мард йигит бўлсангиз ёш қизни сохта орзулар билан бахтсиз қилманг. Гул-дай аёлинигиз — икки нафар фарзандингиз-ни уйланг. Юртимизни нотинч қилганлар безабет, Ватани, оиласи олдидаги бурчини адо этолмаган беандиша кимсалардир. Ота-онаси—оиласини, яшаб турган Ватанини андишасини қилмаган одамлар нафратга лойиқдир.

Миноввар САМИҒОВА,
Тошкент

ТАҚДИРИМИЗ ЎХШАШ ЭКАН

«МЕҲРИНГИЗГА, МАСЛАҲАТИНГИЗГА ЗОРМАН» — 5-сон

Мен бу мақолани ўқиб, тақдиримиз шунчалик ўхшашига ҳайрон бўлдим. Азизим Гулҳаё, мен сизни опа дея қолай. Мен сизга жуда ачиндим. Мен-га ҳам бировлар шундай ачинади. Ме-нинг ёшим 23 да. Турмушга чиққанман. Бир фарзандим бор. Лекин турмуш ур-тоғим ичкиликка ружу қўйган. Ичса жан-жал қилад, маошини олса уйга бир сўм бермай кўчага сочиб ичиб келади. Ҳаттоки, ота-онаси, опа-сингиллари бу йўлдан қайтаролмаяпти. Менинг гапим-ни қўлогига олмайд, ўзимни менсимай оёқ ўчида қўради.

Мен тақдирим шу экан, деб уч йил-дан бери яшаб келяпман. Ажрашай де-сам боламини уйлайман. Айтаверсам сизга ўхшаб гап кўп, адоғи йўқ. Энди сингил сифатида менинг сизга масла-ҳатимни тингланг. Сизнинг уч фарзан-дингиз бор экан. Сиз акангизникида кўп ҳам туролмайсиз, қисиниб яшайсиз. Эрингизни судга беринг. Эрингизнинг уй-жойини узингизнинг ёки фарзандин-гизнинг номига ўтказишни суддан та-лаб қилиб қўринг. Чунки сизнинг ҳақин-гиз бор, аёлсиз — фарзандларингиз бор. Эрингизни даволаш кор қилмас экан, ундай эрдан воз кечинг, ажраши-нг, ишга кириг. Болаларингизга дав-лат томонидан нафақа пули чиқади. Ҳа-ли яхши яшаб кетасиз. Ахир айтиша-ди-ку, ойнинг ун беши қоронғу бўлса, ун беши ёруғ деб. Ҳали шундай кўнлар ке-ладаки, фарзандларингиз катта бўлади, уларни яхши тарбиялаб ўстиринг. Ҳақи-қий инсонлар бўлиб етишсан. Ҳеч нар-са қўрмагандай бўлиб кетасиз, ҳали. Фақат сиз соғлигингизни уйланг. Унут-мангки сиз фарзандларингиз бахти учун кераксиз. Менинг сизга берадиган сингиллик маслаҳатим шу.

Самарқандлик синглингиз
ГУЛМИРА

СИЗ ЁЛГИЗ ЭМАССИЗ

Ассалому алайкум Толибжон! Сизнинг «Юртдошларим-дан наҳот кутаман» сарлаҳали дил изҳорингизни ўқи-димۇ ҳаёлга толдим. Қисмат Сизни анчайин саросима-га солиб қўйбди. Лекин ҳали ҳам вақт бор экан. Да-воланиб, мустақил юртимизнинг келажаги учун кўпгина ишлар қилишингизга ишонамиз. Биринчилардан бўлиб, дард тула изтиробларингизга шерик бўлган ҳолда Сиз каби оқ кўнгли йигитга кўмак беришни дилимга тугдим. Уйлайманки, қалби яратувчилик ишқи билан ёнган ҳа-мюртларингиз Сиздан мурувватларини аямайдилар.

Мен иҳодий сафар билан воҳамизнинг деярли бар-ча туманларида, шаҳар ва қишлоқларида бўламан. Им-кон қадар Сиз каби йигитга кўмак беришлари учун юрт-дошларимга ишонаман. Китоб туманида бўлганимда ал-батта Сиз билан учрашиб бир фурсат диллашши ис-тагимданман. Уйлайманки бу хайрли ишдан Китоб тум-нидаги юртдошларингиз ҳам четда қолмайдилар. Сиз-га ва оила аъзоларингизга сихат-саломатлик, узоқ умр тилаб қоламан. Онангизга Аллоҳдан меҳр ёғилишини ти-лайман. Мард ва саҳий халқимиз бор экан, ёлғиз қол-майсиз.

Ҳурмат билан «Ишонч» газетасининг Қашқадарёдаги мухбири Шавкат СУЛТОНОВ

СИЗГА НИМА БҮПТИ?

«ҚАНДАЙ ҚИЛИБ БОШ КҶТАРИБ ЮРАМАН?» — 1-сон

Сизга рост гап раҳмим келди. Сиз олий маълумот-ли ўқитувчи экансиз. Биринчисига суриштирмай унаш-тирилибсиз. Иккинчисини обдон, зимдан қўлоқни қў-лоққа қўйиб, суриштириб, тафтиз қилиб уйланмайсиз-ми? Булар иш-ку бўлди. Сизга нима бүпти? Уғил бо-лага ёши утиброк уйланса ҳам айб эмас. Энди ўз қиш-логингиздан синашга қизларга уйланинг. Бу ўтган иш-ларга — саловат. Сизни ҳеч ким айб қилмайди. Бу ишларда сизни айбнингиз йўқ. Сиз бемалол ишингиз-ни давом эттириб юраверинг-чи, бирор аҳли мўмин насиб қилиб қолар. Фақат топганингиз осмонга со-рилибди холос. «Камбағални туянинг устида ит қопа-ди», — дейишади. Аслида сизнинг тўйингизни, рўзгорин-гизни бўзилишга юз фоиз сабаби бўлган «номус уғри-си»ни судга бериб ҳаражатларни ундириш керак.

И. ЗОКИРЖОН,
Андижон

Хурматли таҳририят! Ушбу мактубимни тўлиғича босиб чиқаришингизни сўрайман. Зора, бу мактуб баъзи аёлларга сабоқ бўлса! Мени онам, муштирапар ва оққунгил бу аёл ҳаётини ёзар эканман, бир уй-ҳаёл қийнайди. Одамлар мени тўғри тушунишармикин? Онам бошига тушган кўргуликлар ҳақида ёзар эканман, нурдек пок бу аёл қисмати нега бу қадар чигаллигини уйлайман.

Онам ўз ёшлигини орзиқиб эслайди. Негаки ёшлиги беғубор кечган. Онам чеварлиги, нозик диди билан кўни-қўшнилар назарига тушган, кўпчилик онамни келин қилиш ниятида бўлган экан. Афсуски, онам турмуш қуришни истаманган. Онам олий ўқув юртига ўқишга кириб уни битиридан, ўқитувчи бўлиб ишлаш бошлайди. Бу орада мактабдоши бўлган дадам онамга совчи кўяди. Онам камбағал бу йигитга розилик билдирди. Негаки, дадамни ёшлигидан билар экан. Аммо, дадам ва ойм севишиб турмуш қуришмаган. У пайтлар бу ҳиссиёт қаттиқ сир тутилган бўлса керак деб уйлайман. Аммо ойм бир неча совчилар орасида фақат дадамнинг совчисига розилик билдирган. Балки тақдирдир. Хуллас, дадам 40 ёшга киргунча, тинч-осойишта яшадик. Дадам ҳам сиртдан олийгоҳга ўқишга кирди. Ўқитувчилик қилар эди. Нима бўлди-ю, укаларим туйи утиб, отам қаттиқ бетоблаиб қолди. Дадам «шизофрения», яъни руҳий хасталикка чалинганди. Доим ичиб юрвчи, ҳақри қаттиқ, оғзи шалоқ одамлар шу касалликка гирифтор бўлмайдилар-ю, лекин менинг беозор, меҳнаткаш, ҳалол дадам бу дарди бевасоита учраб қолди. Эл-юртдан уялиб, бир ойна дадамни боғлаб бўлса-да, уйда сақлашди. Аммо касаллик кучайиб, дадам сира ухломмай, тўхтовсиз қичқиравериб узини-узи уравергач, касалхонага жойлаштирилди.

Онамнинг уша пайтдаги чеҳраларини эслайман. Йиглаганларини сира кўрмагандик. Дадам касал бўлгач, онам кузларидан ёшлари қуримай қолди. Роса бир ой утиб

дадам соғайиб қайтди. Яна ишлаш бошлади. Бир йилдан сўнг дадам намоз ўқишга қизиқиб қолди. Сабаби, бобом намозхон, обрў-этиборли киши эди. Дадам ҳам бобомни, яъни қайноталарини қаттиқ ҳурмат қиларди. Дадам намоз ўқигач, руза ҳам тутди ва яна касалланди. Уша пайтлар биз янги иморатни эндиғина тиклаётган эдик. Онам усталар билан баравар лой қориб, деворларга пахса урганларини, цементлаш ишларини ҳам қилганларини биларман. Усталар, «сиз овқат қилишгагина эмас, эркаклар ишига ҳам уста экансиз», деб онамни мақташар эди. Онам илгари участка деб ўзларини кийим-кечакдан, яъни овқатланишдан қисган бўлсалар, энди «даданг касал» деб, умуман кийинишга эътибор бермай қўйдилар. Аммо, ўзлари ўқитувчиликдан ташқари тикувчилик ҳам қила бошладилар. Кўни-қўшнилар онамни нозик дид билан тиккан бешик анжомларини, кўйлақларини доимо ҳавас билан гапирар, бундан бизлар гурурланар эдик. Шунча йиллар бадалла онамнинг умри тикув машинаси олдида ўтди, десам янглишмайман. Чунки онам кечки мактабда ўқитувчилик қилар, кундузи доимо тикув машинкаси олдида утирарди. Дадам касали хуруж қилганида уйқу-сидан иргиб туриб, дарвозани очиб кучага чиқиб номаълум томонга чопиб кетадиган одати бор эди. Онам бечора икки ўғил ўкам билан тондами, ярим тундами уни излаб топиб келган ҳоллари кўп бўлган. Охириги йиллар дадам тез-тез касалхонага тушадиган бўлиб қолди. Бечора онам, касалхонага қатнаганлари қатнаган эди. Ўнг ёмонни, кучада ким курса, онамдан, ҳатто мен-

СУЯНГАН ТОҒИНГ ДАРЗ КЕТГАНДА!...

дан ҳам «даданг яхшими?», деб сўрашарди. Шунча кўргуликлар олдида онамнинг ўзларининг ҳам бошлари гавлаб кетмаганига ёки юраклари касалланмаганига мен ҳайрон қоламан. Дадам жинни бўлсалар ҳам, баъзан касаллик пайтлари онамни урсалар ҳам, онам дадам билан уришмасди. Негаки дадам соғ пайтлари онам билан жуда тоғув эди. Дадамга онам бирон марта, ҳатто тортишиб қолган пайтлари ҳам «сен жиннисан» деганларини эслолмайман. Дадамнинг касалидан эсимизни танигач, биз ёш болалар ор қиладиган, дадам билан жанжал ҳам қиладиган, дадамни силтайдиган одат чиқарганимизда, онам бизларни урушар эдилар. Айниқса мен кўп дадамдан аччиқлар эдим. Сабаби, дадам уйда унча иш қилмасди. Барча эркаклар ишини онам қилар, девор упириладими, ҳовлига асфальт ётқизишми, ҳаммасига онам балоғардон эдилар. Дадам эса ишламай ҳовлида утирганларида, мени жиним кўзир эди. Дадамни ишланганг, деб авайлагуни ҳам онам эди. Ҳозир ҳам бу сатрларни ёзар эканман, онамнинг бардоши тоғдеклигига, сабр-қаноатлари чексизлигига тан бераман. Уйламанки, онамнинг бошига тушган кўргулик бошқа биров бошига тушгудек бўлса, ишонаманки, у бунни қутаролмасди.

Отани тоғга ўхшатадилар. Бу ҳақиқат. Рост, касалманд бўлса-да, отамни виждонсиз, оғзи шалоқ, ароқ ичиб қутуриб юрғувчи баъзи оталардан афзал биламан. Онажоним эса фариштага тенгдир. У туйайли мен, сингилчам яхши жойларга турмушга бекаму-кўст чиқ-

дик. Яхши фарзандларимиз бор. Ҳаётда нимагаки эришган бўлсак, бариси онам шарофати билан деб уйлайман. Худо қўрсатмасин, дадамни касаллиги жонига тегиб, бундан 15 йиллар бурун ажрашиб кетсалар, нима бўларди? Дадам касал бўлиб, доимо қаерлардадир сарсон бўлиб юришларидан ташқари, бирон киши на бизни келин қилар, на укаларим уйлаларди. Сабаби, отаси кучаларда йўқолиб юрган бир одамнинг қизи ёки ўғлига ким ҳавас қиларди, дейсиз. Бечора онам касалманд эрининг инжиқликларига чидаб яшар экан, бирон кўн ўзи ҳақида уйламаганига, бирон кўн турмушдаги огирликларга қўл силтаб кетмаганига ҳайрон қоламан. Ахир, дадамдан ажралиш ёки касалманд отани, ундан бўлган болаларини ҳам ташлаб кетиш унча қийин бўлмасди-ку. Болаларни «детдом»га топшириш ёки бувиларига топшириб, бемалол таралла бедод қилиб яшаши мумкин эди-ку.

Аммо онам олий мақсадлар билан, ҳаёти қачонлардир яхши кечишига ишониб яшаганига аминман. Онам қабиларнинг ҳаёти баъзи аёлларга сабоқ бўлса арзимаيدими? Баъзан яхши оила-си, ширин-шакор фарзандлари бўлган одамлар ўз умрларидан нолисалар, менинг хайфим келарди. Бекорга «бирни кўриб фикр қил, бирни кўриб шукр қил», дейишмаган экан. Соғлиғи, бахтининг қадрига етинг, аёллар. Сиздан баттар яшайдиганлар бор, деб баъзи ношукр аёлларга қарата хайқиргим келарди мени.

Қашқадарёлик қизингиз Г...

ВИЖДОН АЗОБИ

Мен асли сурхондарёликман. 4 ёшимда онамдан жудо бўлдим. Шундан кейин дадам бошқа аёлга уйланди. Ўғли она бизни сиздирмади. Унча она ука «Болалар уйи»дан паноҳ топдик. Ҳаммамиз шу ерда уйиб-ўсдик. Мен унчинчи синфни битириб институтга ўқишга кирдим. Курсдошим — қирғизистонлик йигитга турмушга чиқдим. Беш йил ичида икки фарзандлик бўлдим. Эрим ўқишни битиргач юртига кетди, мен болаларим билан шаҳарда қолдим. Икки яшар қизчам ва олти ойлик чақалоқ ўғлим билан бўлиб институтни тамомлай олмадим. Азбаройи қийналганимдан эримнинг уйига бордим. Қайнотам остонага оёқ босишга қўймади-да, удагайлай кетди: «Сенга, иккинчи болангни тугма, ёмон қовуннинг уругини кўпайтирма, барибир ўғлимни етим қиз билан яшатайман дегаман-миди! Болаларингни боқолмасанг топириб юбор, бизга керак эмас!» деб қаҳратон қиш кўнида мени иккита болам билан кучага ҳайдаб юборди. Бир амал-тақал қилиб шаҳарга қайтиб келдим. Кейин билсам қайнотам ўғлини бой амалдорнинг қизига уйлантириб қўйибди. Ваҳолангки, қонуний ажрашмаган эдик. Сунгра мен болалар боғчасига ишга кирдим. Шу ерда ишлаб юриб опа-сингилнинг чаңғалига тушиб қолдим. Улардан бири бир кўни мени уйига таклиф қилди. Униқиди 45 ёшлар чамасидаги киши бор экан. Шунда мен бу ерга меҳмон бўлиб эмас, балки бегона эркакнинг қўнглини ов-

лашш учун қақирилганимни англадим. Ва кўзимни чирт юмиб уша кучага кириб кетдим. Шу кўни қўлимга уч юз сўм пул ҳам беришди. Аввалига бу қилмишимдан пушаймон бўлдим. Ўзимдан-ўзим жирканиб, нафратланиб юрдим. Бора-бора эса қўнлиб қолдим. Ортиқча изтироб чекмай ҳам қўйдим.

Орадан йиллар ўтди. Болаларим анча улғайиб, оқ-қорани фарқ қиладиган бўлди. Айниқса қиз бола ақлини эрта таниркан. Беш яшарлик қизим ҳузуримга келаркан ҳар хил эркакларни кўриб, «шунақалар келаверса сизни ёмон кўриб қоламан, ҳатто уйдан кетиб қолишим ҳам мумкин», деб очик-ойдин норозилигини билдирди. Бу гап менга қаттиқ таъсир қилди. Тўғриси, мени ҳаром-хариш йўлдан қайтарган қизим бўлди.

Мана, саккиз ойдики, ҳалол меҳнатим орқасидан бола-чакамни боқаяпман. Қўлимда гулдек ҳунарим бор. Ҳар хил кийим-кечак тикаман, пайпоқ, камзул тўкиб сотаман. Уша қилган қилмишларим учун пушаймонман.

Ёмон йўлга кириш жуда осон экан. Лекин бундай жирканч ҳаётдан қайтиш ҳар кимнинг ҳам қўлидан келавермайди. Баъзан ўзим ҳайрон қоламан. Гуё ҳаммаси ҳаётда эмас, балки ҳаёлда бўлиб ўтгандек туюлади. Кошқийди шундай бўлса. Энди мен ҳеч қачон нопок йўлга қирмайман. Бир марта хато қилиб бир умр виждон азобига гирифтор бўлганим етар.

ДИЛОРОМ ...
Тошкент шаҳри

ҚОРОНҒУ ЙЎЛИМНИ ЁРИТГАН ЧИРОҚ

Бир ажойиб аёл, яъни онам каби улғун инсон ҳақида ёзмоқчиман. Бу киши Ўғиллой опа Мирзаева. Ўғиллой опа Қарши шаҳридаги Қўнчиқар маҳалласи хотин-қизлар кенгаши раисаси. Мен Аллоҳга минг бор шукрона айтаман, чунки худо мени шундай меҳри дарё, оқ қўнғил, ширин сўз, ҳар тарафлама оқила аёлга дуч қилди. Менинг ва фарзандларимнинг ҳаётини сақлаб қолди. Воқеа бундай бўлган эди:

1996 йилда мен Яқубов Рустам исмли йигитга турмушга чиқдим. Эримнинг оиласи бой-бадавлат. Менинг эса дадам йўқ, онам бор. Биз оилада 10 нафар фарзандмиз, укаларим ҳали ёш. Хуллас, бойлик, манманлик оқибатида турмушимда ҳар хил жанжаллар чиқди. Чироқчи туманидан Қарши шаҳрига кўчиб келдик. Чунки, турмуш уртоғим Қарши шаҳар боғжонасида ишлайди. У узидан катта Света исмли татар аёл билан «дон олишиб» юрган экан. Мен буни жуда кеч билиб қолдим. Мен ҳомиладор эдим. Шу туйайли қанчадан-қанча қийинчиликлар кўрдим. Ҳаммасини сўз билан ифода-лаш қийин. Ҳомиладор ҳолида кучама-куча йиғлаб, чопачоп чарчадим. Охири ўзимнинг жонимга қасд қилишга қарор қилдим. Шунда Қарши шаҳар хотин-қизлар қўмитаси раиси ўринбосари мени Ўғиллой опа билан таништириб қўйди. Аҳволим ўта аянчли эди. Ўғиллой опа мени Қарши шаҳар ка-

салхонасига олиб бордилар. Ҳомилам саккиз ойлик эди. Бир ой даволандим, укол, дори-дармон, ҳар кунги иссиқ-совуғимдан Ўғиллой опа хабар оларди. Эримдан эса дарак йўқ эди. Болани вакуум билан тортиб олишди. Иккаламиз ҳам огир аҳволда эдик, ўлим билан олишардик. Ўғиллой опа қандай дори керак бўлса, етказиб турди. Мен ва ўғилчамнинг аҳволи яхши бўлгач, 20 кунда туғруқхонадан чиқиб уйга кетдик. Яна кўнимизга Ўғиллой опа яради, чақалоққа қийимлар олиб келди. Бу қийиннинг менга қилган ажишликларини ёзсам бир китоб бўлади. Мана, ҳозир ўғилчам бир ёшга тўлди. Уйданман. Болам огир туғилганлиги аломатими, тез-тез касал бўлиб туради. Ҳозиргача ҳам иссиқ-совуғимиздан Ўғиллой опа хабар олиб туради. Илоё, умри узок бўлсин. Ўғиллой опа Мирзаевага минг бор ёғилиб раҳмат айтаман, келгуси ишларига ва оилавий ҳаётида улкан зафарлар тилайман.

Мана, ёрим бир йил ҳам ўтди, Ўтар экан кетма-кет йиллар. Сени юрак қийин унутди, Аммо интиқ бўларкан диллар. Мана, азиз фарзандинг

ҳам бор, Ўзинг орзу қилган ўғилча. Бир ачомлаб қўйишингга зор, Кутадику, сени ҳар кеча.

Барно Раҳматуллаева ва
Бехрўзжон (Ўғилчам)
Қашқадарё

Азиз ва меҳрибон
Максудхон
ва Махмудхон!

Сизларни таваллуд кунингиз билан чин қалбимиздан муборакбод эта-
миз. Узоқ умр, бахт-саодат
тилаймиз. Дастурхонингиз
тукин бўлиб, хонадонингиз
ҳамиша нурга тўлсин.

Ҳурмат билан —
Камолхон ая, Улмасхон,
Шарифхон, Лобархон,
Умидахон, Говсияхон

ТАБРИКЛАЙМИЗ!

Қашқадарё вилоят, Деҳқонобод
шуман, Оқитма кичиконада яшовчи

Норматов Норкул
Норматовни!

Сизни тавал-
луд топган кунингиз — муборак
50 ёшингиз-ла
чин юракдан таб-
риқлаймиз.

Сизга Аллоҳ-
дан соғлиқ, узоқ
умр тилаймиз. Бахтимизга ҳамиша
соғ-омон бўлинг.

Ўғлингиз — Музаффар, укангиз —
Баҳодир, онажонингиз — Улҳон момо
ва оила аъзоларингиз

Азизимиз
Равшанжон
Мирзахалов!

Сени 10 ап-
рел тугилган
кунинг билан
табриқлаймиз.
24 ёшингиз кут-
луг бўлсин.
Сенга бахтдан
тахт тилаб

онанг —
Хосиятхон,
сингилларингиз —
Анора ва
Зилола

ФИКР

ҚИЗЛАР ИБОСИ
БИЛАН ГЎЗАЛ

Ҳаётимда бурилиш бўлиб, қишлоқдан
шаҳарга оилам билан кучиб келдик. Ша-
ҳар қайноқ маскан. Бу ерда турли мил-
лат вакиллари ҳаёт кечиради. Лекин ме-
нинг диққатимни тортгани 15-25 ёшлар
атрофидаги ўзбек қизларининг юриш-ту-
риши бўлди.

Бир қарасангиз, уларни кийган шими-
ю, чарм курткаси жисмига мос тушиб,
чиroyига чирой қўшиб тургандай. Лекин
бошқа томондан уйлсангиз, бу либослар
ўзбек қизларимизга хос шарм-ҳаё, лато-
фату назокатни бир қадар тусиб қўйган-
дай туюлади. Уларни бу алфозда курган
оналаримиз, «қизларнинг эркакча шим
кийиб олгани, замоннинг айнигандан да-
рак» деб хурсинишади.

Баҳор келиб, кунлар исий бошлади.
Қизлар эса пошнаси баланд туфли-ю,
шим ва чарм курткаларини алмаштириш
ҳаракатида. Аммо гузал қизларимизнинг
ёзги «янги мода»си қандай шаклга кирар-
кин? Менинг тилагим (менимча, барча ўз-
бек йигитларининг тилаги ҳам шундай
бўлса ажаб эмас), қиз-жувоналаримиз на-
фақат жаҳоншумул қуруқ таровати билан,
балки қадимий урф-одатлари, анъанала-
ри, санъати, маданияти билан Шарқда ўз
ўрни, ўз овозига эга юртимизга, элимиз-
га хос ва мос тарзда кийинсалар, айни
муддао бўларди.

Ғулом РАҲИМОВ,
ўқитувчи, Самарқанд вилояти

ЯҚИНЛАРИНГИЗНИ

ҚУТЛАШНИ УНУТМАНГИ!

Азиз муштарийлар! Сизлардан ўз ту-
ғишганларингизни, ёру-биродарларингиз-
ни табриқлаш мақсадида ёзилган куплаб
мақтубларни оламиз. Бу албатта яхши.
Лекин табриқларни чоп этишининг ҳам ўз
қоидалари бор. Маълумки турли қўллов
ва рекламаларни босишда тахририятни-
нг ҳисоб-рақамига нақд пул туланиди.
Ўки утказиш йўли билан пул туширилади.

1. ТУГИЛГАН КҮН ВА БОШҚА ТАБРИК-
ЛАР УЧУН табриқ матнининг ҳар бир
ҳарфига икки сумдан, суратлар учун уч
юз сум миқдоридан пул туланиди.

2. «ОИЛА» эълонлари учун матннинг
катта-кичиклигидан қатъий назар 600 сум
пул туланиди.

Эслатамиз: табриқнома ва «Оила» эълонин-
гиз матни билан бирга пул тулангани
ҳақида алоқа бўлимидан берилган тўлов
қоғозини ҳам қўшиб тахририят манзил-
гоҳига ўз вақтида юборишни унутманг.

3. Тижорат-реклама материалларининг,
корхоналардан берилган эълонларни-
нг ҳар бир квадрат сантиметри учун 35
сум миқдоридан пул туланиши лозим.

4. Шунингдек, тахририятимизга пул ўт-
казиш йўли билан материаллар уюшти-
рган воситачи шахсларга утказилган пул
миқдорининг 25 фоизи миқдоридан ҳақ
туланиди.

Тахририятимизнинг ҳисоб-рақами
ва манзилгоҳи:

Ҳисоб-рақамимиз:

20210000300117340001 МФО 00400

Юнусов туманининг Шахристон

СКБ бўлими. Тошкент шаҳри.

Рекламалар учун аввалдан 100

фоиз ҳақ туланиди.

Манзилимиз: Тошкент — 700000,

Амир Темур кўчаси, 1-тор кўча, 2-уй

ТАХРИРИЯТ

Маслаҳатхона

УЙ
БЕКАЛАРИГА

Одатда оилада тез
очилмайдиган қирларни
қайнатиб ювишади. Бу —
айниқса қиш кунлари
ёқимсиз ҳид таратади,
уйни эса бугга тўлдирди.
Бундан қутулишнинг ило-
жи борми? Албатта, қир
қайнатилган бакнинг
устига совуқ сув солинган
тоғора қўйиб қўйинг.
Пастдан кутарилган буғ
сувлик тоғорага урилиб,
тез томчиға айланиди ва
қайтиб тушади, қир тез
очилади. Агарда тоғорада-
ги сув ҳам исиб кетса со-
вугига алмаштиринг.

Мактаб формаси энги-
нинг астарига — тирсаги-
га капрон пайпоқдан озги-
на кесиб, тикиб қўйсан-
гиз, тез ейилиб йиртил-
майди.

Деворларни оқлаб бўл-
гач, эшик ва деразаларда
қолган оқинди томчиларни
сув ва сирка аралашмаси
билан ювсангиз осонгина
кетди.

Холида МИРСАЛИМОВА

ҲАСАНОВ АБДУРАҲМОН
АСҚАРОВИЧНИНГ ХУСУСИЙ
ЛОД КЛИНИКАСИ

қуйидаги касаллик
билан оғриган
беморларни
ҚАБУЛ ҚИЛАДИ:

1. Уткир ва сурункали
тонзиллитлар.

2. Уткир ва сурункали
отитлар.

3. Уткир ва сурункали
гайморитлар ва бошқа
синуситлар.

4. Сабабсиз йутал,
аденоидлар.

5. Эшитишнинг заиф-
лиги ва қулоқдаги шов-
қилар.

5. Томоқда ёт жисмни
сезиш ва бошқалар.

Мурожаат учун

телефон: 76-86-85.

Манзилгоҳимиз:

Чилонзор, Қатортол

кўчаси, 17 мавзе,

32-уй. (Яқшанбадан

ташқари ҳар куни соат
17 дан 21 гача)

КЎЗ ТОШНИ ҲАМ
КЕСАРКАН...

Туш таъбирномаси

Кунларнинг бирида, чама-
си, октябрь ойлари эди, туш
қурибман. Тушимда тоғамни-
нг хотинлари (рахматли ке-
линоним) қақриб: — «Мен
паспортларни янгилаш учун
кетпиман, сиз ҳам бориңг»,
— дедилар. Шунда мен,
аниқ эсимда — каттароқ му-
қовали қоғоз, яъни кенжатоғ
фарзандимни туғилганлик
ҳақидаги гувоҳномасини бе-
риб орқаларидан узоқ тики-
либ қолдим. Тонгда курган
тушимдан юрагим гаш бўлиб
хаёл суриб утирдим. Бола-
ларим тургандан сунг, бу
воқеа унутила бошлади.
Орадан 2-3 hafta ўтган тур-
муш уртоғим туш курганлик-
ларини айтиб қолдилар.
Эмишки, тушларида отала-
рини қурибдилар. Раҳматли
қайнотамлар жуда олийжа-
ноб, оқ кунгил одам эди-
лар. Турмуш уртоғимга ме-
ҳрлари алоҳида булакча
эди. Хуллас тушларида
қайнотам янги тун, кук духо-
ба дуппи кийиб уйимизнинг
пастки айвонидаги зинада
хомуш турганмишлар. Ҳу-
жайимин: «Ада-адажон, қачон
келдингиз? Мен пайкамай
қолибман, узр ади», — деса-
лар ҳам адалари ҳеч нарсаси
демай бошларини эгиб уй-
дан маънос ҳолда чиқиб ке-
тибдилар. Аммо кунгиллари
икки-уч кун гаш бўлиб юр-
ди ва секин-аста унут бўла

бошлади. Шу кунлар орасида
5 ёшли қизим жуда инҳиж
бўлиб қолди ва 6 ойлик
ўғилчамга хиралик қила
бошлади, кечалари уйғониб
ўғлим ётган бешик ёнига
келиб сургичларини эмар,
уни упиб қучоқлар, хуллас,
уйғотиб у билан гаплашиб
утирар эди. Шу алфозда
ёнида ухлаб қолар, кундуз-
лари эса унинг ёнидан кет-
майдиган бўлиб қолди.

«Мен бунга туйиб олай,
сизлар бунга бериб юбора-
сизлар, укамга туйиб олай»,
деб хархаша қилар эди. 18
Феврал куни ўғлим, яъни
Миразизимнинг иссиғи чи-
қиб-тушиб турди, биз тез-
ликда врачга олиб бордик,
шифокор: «—хавотирли
жойи йук, томоғи озгина
қизарган», — деб дорилар
ёзиб берди. Йулдан дори-
ларни олиб қайтдик. Кечку-
рун боламнинг иссиғи яна
чикди. «Тез ёрдам» қақир-
дик, бир рус врач келиб
«кулогли огрипти» деб кет-
ди. Кетидан яна иссиғи бала-
нд бўлиб, тунги соат 1-2 лар
чамаси уни педиатрия касалхо-
насида олиб бордик. Врачлар
бизларни тинчлантириб: «—

Хавотир олманглар, томоғи
огрибди, шунга иссиғи чи-
қапти. Қизаргани кетса, ис-
сиғи ҳам тузганди, деб қайта-
риб юборишди. Машинада
аҳоли огирлашиб яна орқа-

мизга қайтдик ва ўғлимнинг
жонлантириш бўлимига
олиб кириб кетишди. Бир
оздан сунг унинг кийимла-
рини қўлимга беришди. Шу
билан ўғлимни текшириб
бир аниқ ташхис қўя олмай
ҳар хил дорилар буюришди.
Тушимда узимнинг адамлар
(рахматли) келиб: «Қизим
кийимларим жуда эскириб
кетибди», деб ўғлимнинг
қўлигидан олиб чиқиб кет-
дилар, мен эса қучиб уйғо-
ниб кетдим. Ҳали тонг от-
масдан туриб касалхонага
чопдик. Бурсак: «Боланг
огир» дейишди. Роса йи-
лаб-йиғлаб «ўқитиш» учун
домла олиб келдик. Лекин
қайимнинг касалхона хов-
лисида йиғлаб турганини қу-
риб, рости, юрагим тово-
нимга тушиб кетди. Унинг
«Миразиз, Миразиз...» деган
сузлари бизни тамом қилди.
Биз кеч қолган эдик. «— Ал-
лоҳимнинг иши» деб домла
бизни тинчлантирган бўлди.

Биз боламини — болажонимни
олиб келдик. Боламини сунгги
йулга кузатдик. Дилда армон
билан болажонимни унутмай
тушларимга бир-бир разм сол-
дим. Ҳа, тушимга кирган азиз

инсонлар менга хабарчи,
огоҳлантирувчи бўлган экан-
лар, шундай қилиб ўғлимга
боғлиқ бўлган гувоҳнома,
кийимлари, оталарининг
айвонга қараб туришлари,
шу айвонга ўғлим ётқизи-
либ қафлангани, тушим-
даги ҳамма-ҳамма нарсалар
бир-бирига боғлиқлигини
ҳис қила бошладим. Мен
яна бир бор амин бўлдим-
ки, «арвоҳлар бекорга ти-
рик» дейилмас экан. Алло-
ҳим ўзи беради, узиға ке-
рак экан олади, деб сабр
қилдим.

Мен шу воқеа сабаб бў-
либ азиз ва мунис опа-син-
гилларимизга бир нарсани
айтиб утишни жоиз деб
билдим. Фарзандимизни
ёмон кўзлардан асранг.
Мен фарзандимни ҳеч қан-
дан қизганмас, баъзи би-
ровларга ухшаб қўлига қўз-
мунчоқ тақиб қўймас, ирим
қилмай турли йиғиларга
олиб борардим. Ахир ҳар
битта сузнинг узиға яраша
ҳикматлари бор экан. Мана,
ҳақиқатан ҳам ўғлим Мира-
зизга қўз текканини тушу-
ниб етпаман.

Бола гулдан нозик дейи-
шади. Аммо қўз тошни ҳам
кесар экан.

Дилфуза ҚОДИРОВА

(Боши ўтган сонларда)

САДАҚА ҚИЛИНГАН СЕВГИ

Бизнинг ҳам ўқишларимиз тугаган, таътил учун Фарғонага, ота-онам, истикомат қиладиган Қоратепа қишлоғига кетишга тараддулдандим. Қишлоғимизга ҳам бориб ниманидир йўқотиб қўйган кишидек юрдим. Тўрт кун ўтди, чидай олмадим. Ҳар тун, ҳар дақиқа бўш бўлдим дегунча ёлғизлигимдан ҳурлигим келиб йилгардим. Гоҳида нима учун кўз ёш тукаётганимни ҳам англамасдим. Шўхратга шу даражада боғланиб қолибманки, уни ҳеч қайси ўзга бир киши тасаввур қилиши амримаҳол. Буни фақат муҳаббатнинг қадрига етadиган, унинг лаззатидан баҳраманд бўлиб севиб-севилиш бахтига муяссар бўлган инсон билади. Булмади, самолётга билет олиб утирдиму Самарқандга жўнадим. Кетаялману қаерга, қайси адресга бораётганлигимни билмасдим. Севги мени шунчалар кўзимни кўр қилиб ақлимни ўғирлаганди. Самарқандга бориб тушгач кўни билан шаҳарни таксиди айланчи хомуш қайтиб келдим. Шўхратимни тополмаганимдан гўё ўзимни таққирланган, ожиз бир қиздек ҳис қилардим. Уйга келиб, кўни билан туз тотмаганим эсимга тушди. Ойим хавотирлиниб қаердалигимни суради. «Дугонаминикида эдим», деб кўтулдиму овқатланишга утирдим.

— Нега хомушсан қизим, бетобми-сан, нима бўлди ўзи? — суради онам мени аҳолимдан безовталаниб.

— Кўни билан ўрта курсдошимни-кига бориб келдим, йўлда жуда чарчадим, ойи, шунинг учун холсизланиб қолдим, — дея ноилоҳ ёлғон гапирдим. — Эртага Университетга боришим керак, ўқишим юзасидан икки кун бўлиб қайтаман.

— Ахир таътилга келганман деганинг-ку, қизим.

— Ҳа, ойи, ёзадиган қоғозларим қўлиб кетибди.

— Даданг ҳадемай келади, айтиб қўйгин-да.

Томоғимдан овқат ўтмади, дастурхонни ёлиб ётоқхонамга кириб краватга ўзимни ташладим. Емоғим ширин ҳаял, ичмоғим эса кўз ёшларидан бўлиб гўё қорним тўйгандек бўлди. Ухлаб қолибман. Эртаси эрталаб дадамга ёлғондан бўлса-да, «курс ишларим қўлиб кетибди, олиб келаман», деб Тошкентга бориб келишни айтиб тайёраб қолибман. Пойтахтга бориб тушгач Шўхратим қўйидагидан олийгоҳга йўл олдим. Бориб улар қаерга ва қайси корхонага практикага кетганлигини аниқлаб яна аэропортдан Самарқандга ўчдим. Борган сари соғинч ҳиссиёти мени у томон ундар, мурғак қалбим ҳозир ўз нажот-корини топишини сезаётгандек типирчиларди. Шўхратимни толдим. Уни бағримга босиб тўйиб-тўйиб йиғладим. Хурсандлигимдан излаб-излаб топангидан шод эдим. Таксига жавоб бериб уша кўни Шўхрат билан қолдим. Кечгача Самарқанднинг истироҳат боғида ва шаҳарнинг хушман-зара жойларида айланчи сайр қилдик. Кечга яқин ўзи яшайдиган ётоқхонага олиб борди. Бир хонага икки киши туришар экан. Ҳамхонаси Алишер исмли йигит биз келгунча ош дамлаб дастурхон беэаб қўйган экан.

Утириб ош едик. Шўхрат билан Алишер коньяк ичишди. Шўхрат менга ҳам узатганида ҳеч қачон ичимлик ичмаган бўлсам-да, қандай жасорат ила олиб ичиб юборганимни билмайман. Шўхратнинг дусту «мен бошқа хонага утиб

дай ҳолатга тушганимни фикрлаш мувозанатини йўқотганимни эсладим. Шундай бўлса-да мендан кўпроқ ичган Шўхрат йигит киши бўлиб юксак бир ирода ила ўзини тутга билгани мени яна бир бор қўйил қолдирганди. Се-

дам оламан», деб утиб кетди. Биз утиришда давом этдик. Озгина коньяк мени сархуш қилиб қўйганди, ҳадеб қулардим. У кишининг ҳар бир сузлари борган сари мени ўзига ром этарди. Шўхрат гапирга туриб ўзига коньяк қўйди, унга ҳавасим келибми мен ҳам пилбани узатдим.

— Яна ичасизми? — суради ҳайратли нигоҳини менга қаратиб.

— Ҳа, сиздек йигит билан ичмасам ким билан ичаман? Сиздек посбоним бор энимда, нимадан қўрқаман? Ёки...

— Майли. Жуда уринли фикр!

Шўхрат коньякдан пилбани яримлаб қўйди. Бир-биримизга бахт тилаб ичдик. Ушандан кейин қанча утирдик, нималарни гаплашдик, умуман, эслолмайман. Тонг саҳар кўзимни очсам хонадаги краватларнинг бирида ётган эканман. Устимга чойшаб тортилган, ирғиб урнимдан турдим, нариги краватда Шўхратнинг ўзи ётбди. Стол усти йиғиштирилган, ҳамма жой тоза-озода. Утириб ўйланб қолдим. Кеча қан-

кин бориб ширин уйқуда ётган Шўхратнинг ёнига утирдим. Унинг патала бўлиб кетган сочларини силаётганимда уйғониб қолди.

— Турдингизми, Нигора? — уйғониб кетиб суради Шўхрат.

— Ҳа, сиз жа уйқуни экансиз.

— Мен ҳозир, — дея уридан туриб кетди. Нонушта қилиб олгач кетгим келмаса-да, қайтишим зарурлигини билдирди.

— Нигора, ҳадемай бориб қоламан, яна бир ой 6 кундан кейин практикамиз тугайди. Сиз хавотир олмаг...

Қиз боланинг муҳаббати қаттиқ бўлади дейишди. Бу фалсафа қанчалик ҳақиқатга яқинлигини яна бор урқадан ҳис этдим. Бошимни эгиб қалбимни ўрта келаётган дардни ёришдан ўзга чора тополмадим.

— Шўхрат, мен сизни ҳар қанча ука урнида қўрмайин барибир қалбим мейри узгача туйғуга муҳтож бўлмоқда, айтгин, нима қилай?

— Қандай туйғу?

«Қуларнинг бирида...»

— Севги-муҳаббат!
— Нигора, — деди Шўхрат сочларимни тўғрилаб қўйган бўлиб эркалади. — Сиз ўзингиз айтганингиздек катта бир ҳокимнинг қизисиз, ҳаётда қийинчилик қўрмай усган қизсиз, мен-чи, мен? Мабоодо турмуш қўрсак мен билан оғир қийинчиликларга дош бераоласизми?

— Ҳа, ҳа, қанча қийинчилик бўлса-да, чидайман.

— Йўқ, чидайолмайсиз, Нигора, буни ҳаёт дейдилар. Ҳаёт эса мисоли бир дарё, сиз шу дарёнинг фақат саёз жойида сўзиб юргандек юрибсиз. Унинг гузал, сөржило бўлиб қуриган ўрталари сизни бирпасда ўз домига тортиб кетиши мумкин. Чироили, тинч ва осойишта қуриган дарёнинг тубида доимо қучли айланалар, ўқонлар бўлишини ҳеч қачон эсингиздан чиқарманг. Агар ёдингиздан чиқмаган бўлса илк бор ўзингиз ҳақида гапирганингизда мен уша заҳотиёқ, сизда муҳаббат уйғонмасданок опа-укаликни тақлиф қилган эдим. Чунки отангиз барибир сизни менга бермайдди. Берганда ҳам норозилик билан беради. Ота норози бўлгач, худо ҳам норози бўлади. Шундан кейин қандай қилиб биз бахтли бўламиз, Нигора? Шу томонларини ҳам уйлаб қўринг, илтимос сиздан?

— Ахир ҳаммаси бизнинг хоҳиш-иродамизга боғлиқ-ку! Менинг отам ҳали шу пайтгача бирор марта мен оруз-ниятларимга қаршилик қўрмаганлар.

— Ҳеч ҳам бизга боғлиқ эмас, Нигора, майли, агар сизни қийнаётган бўлсам ҳаётингиздан умрбод кетаман, қузингизга қуринмайман, истасангиз...

Йиғлаб юбориб унинг пинжига тикилдим.

— Ундай деманг, Шўхрат, мен сиз-сиз яшайолмайман. Мени ташлаб кетмасликка суз беринг, бўлмаса ўзимни бирор нима қилиб қўйишим мумкин.

— Жинни экансиз, Нигора!

— Ҳа, чиндан ҳам жинни бўлиб қолибман.

Майли, фақат менга нисбатан муносабатингизни узгартирасиз!

Шўхрат билан йиғлаб туриб хайрлашдим, у мени аэропортда кузатиб қўяр экан, пешонамдан ўлиб «яши бориң», дея қўлимни сиқиб қўйди. Самолётга чиқиш йўлакчасидан кетар эканман, охириги марта оркамга бир қараб қўйдим-да, баттар йиғлаб юбордим. Негадир шу сонияда Шўхратимга нисбатан нафратим ошди. «Қандай номард-а, бир қиз севишини айтиб йиғласа-ю, у эса... пешонасидан ўпса».

Эртаси кўни сал ўзимга келгач ўтган воқеаларни эслаб ўзимнинг қилган ишимдан, айтган сузларимдан уялиб кетдим. Энди Шўхрат қайтиб келганида қўзига қандай қарайман, қайси қиз бола йигит кишига муҳаббат изхор қилади? Қани унинг қизлик ибод-ҳаёси, ор-номуси? Нималар қилиб қўйдим, қалламни ебман-ку.

Дилшод Қўлдошев

ҲАЁТДА «ИККИНЧИ» ЎҚУВЧИМАН

Мен мактабни «олтин медал», «ўрта махсус олийгоҳини» «қизил диплом» билан битирган, ҳаётда эса гирт «иккинчи» ўқувчиман. Турмуш ўртоғим билан 11 йил бирга яшаб, 2 фарзандли бўлдик. Қасбим мўҳибсиз. Турмуш қураётганимизда уйдагилар келишиб, кейин бизни таништиришган. Мен ҳам «сўзлар нима десангиз» — шу деб жавоб берганман. Тўйдан кейин ҳужайиним ёмон одат чикарди. Ишдан келса олдиға овқат қўйсам иссиқ бўлса иссиқ, совуқ бўлса совуқ дебонажол кутарадиган одат чикарди. Дўх-тўписиз-ларга қиладим, аммо унинг аёвсиз қалқиларини кутара олмадим. Ота-онам, қалб бисиз, болаларнинг бор» — деб йўлдан қайтарилди. Ҳужайиним кечкурун

роса дўппослаб, эрталаб узундан-узун ваъдалар бериб кечирим сура-рар, мени ҳақорат қилиб ёмон гаплар айтдиңиз десам буйнига олмас эди. Бир кўни тўпалон қилиб, пичоқ билан тан жароҳати ҳам етказди. Шифоҳонага боришга уялдим. Эртага бирга яшасам нима деган одам бўламан, — деб ҳа-бгичи уялдим. Такдир, пешона экан, мана анча ўша бориб, у билан ажрашдим. Ҳозир на уйим, на рўзгорим бор. Болаларим ёш. Бу инсон ўзининг умринигина эмас, мени умримни ҳам бўзиб, аҳмоқона утишига сабабчи бўлди. Шу воқеалардан кейин соғлигимни анча йўқотдим. Эримни қўрсам чўчида-ган бўлиб қолдим. У бўлса мен билан ярашиб, яна бирга яшамокчи. Корхонамизда бир одам бор, ун-

дан на менга, на унга ҳеч нарса керак эмас. Биз анчадан бери бирга ишлаймиз. У билан гаплашсам нечадир ўзимни қўшдай енгил ҳис қиламан. Афсуски у оилали, гўлдай хотини, бир-биридан ширин фарзандлари бор. Унинг ширин турмушини бўзиш-ни хоҳламаймман.

Чорхўлақ дунё эртага қандай айланди? Ким билди? Ҳеч ким. Дунёда энг осон маслаҳат бериш. Лекин турмуш қийинчиликларини, татиб қўрмаганлар, бошидан кечирмаганлар маслаҳат беришга ҳаққи йўқ. Дунёда муҳаббат бор, шундай муҳаббат тўғрисида инсонлар бир-бирларини топишиб, бохти яшаб кетсалар бундай муҳаббатга мен ок йўл дейман. Фақат бундан қийлардир зарар қўриб, қийлардир фойда қўрмасин, ахтармасинлар...

МОХИНУР,
Янгийўл шахри

Ажойиб-ғаройиб

ТЕГИРМОНДАН БУТУН ЧИҚҚАН ОДАМ

Маҳалламиз жойлашган Тошкент чинни заводида бир пайтлар келтирилган тоғ жинслари баҳайбат тегирмон тошлари орқали майдаланиб, кейин турли қоршамалар қўлишиб, чинни лой тайёранди.

Қатор қилиб ўрнатилган тегирмон тошларидан бирида Усмон ака Маърупов ишларди. Ушанда 1963 йилнинг ёз ойлари эди. Тўсатдан Усмон ака бошқариб турган тегирмон ишламай қолади. Одатда бундай ҳолат юз берганда навбатчи техник ходимга хабар етказилади. Шундай қилинди. Навбатчи монтер чой ичиб утирган экан. Бир оздан кейин боришини айтди. Тиниб-тинчимас Усмон ака монтер келгунча қўлга супурғи олиб тегирмон ичини тозалай бошлади. Бундан беҳабар монтер йигит келиб ўзилган электр симини улайди, тегирмон ишлаб кетади.

Усмон ака эса жон ҳолатда тегирмон йўналишини буйича юргўлаиди, овози борича бақиради. Бундан хабар топан монтер йигит тегирмонни тўхтатади. Ичкаридан соғ-омон чиқиб келган Усмон акани қўриб бир ҳафта касал бўлиб ётади.

Тегирмондан бутун чиққан Усмон ака Маърупов ушандан сўнг йигирма йилча умр куради.

С. САЙДУЛЛАЕВ

Ойла ва жамият

Мақолада келтирилган фактлар, воқеалар, маълумотлар учун муаллиф жавобгар ҳисобланади.

Муаллиф фикри тахририят нуктаи назаридан фарқ қилиши мумкин.

Қўлёзмалар таҳлил қилинмайди ва муаллифларга қайтарилмайди.

БОШ МУҲАРРИР: ДИЛБАР САИДОВА

Телефонлар:
Бош муҳаррир - 133-28-20
Котибият - 34-86-91
Эълолар бўлими - 136-56-52

МАНЗИЛИМИЗ
Тошкент- 700000,
Амир Темур кўчаси,
1-тор кўча, 2-уй.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси.
Манзил Тошкент, Буюк Тўртин кўчаси, 41-уй.
Босишга топшириш вақти - 20.35.
Босишга топширилди - 21.15.

Ҳомий
«Матбуот тарқатувчи»
акциядорлик жамияти

Обуна индекси - якка обуначилар учун 176
ташкilotлар учун 177

Рўйхатга олиш № 33
Буюртма Г- 0291
33573 нусхада чоп этилди.
Формати А-3, ҳажми 2 босма табоқ.
Чоршанба кунлари чиқади.
Баҳоси эркин нархда.
Рассом — Н. ХОЛМУРОДОВ.
Навбатчи Н. ЙЎЛДОШЕВА.